

disse Huse ere bleven omdannede til Beboelsesleiligheder for Gaardens faste Arbejdere. Det er disse Huse, som have faaet det Privilegium paa Godset at kaldes „Slaverihusene“, og den elektriske Virkning, der har bragt dette Ord paa Alles Munde, viser noksom, hvorledes man ser paa dette Forhold. Ser man nu paa, hvorledes den nuværende Regjering stiller sig overfor dette Spørgsmaal, er det ogsaa ganske interessant. Man skulde jo tro, at Ingen havde bedre Betingelser for at gennemføre en virkelig Landboreform end netop den nuværende Regjering, som hører til dem, der sidde inde med det store Forbegrebs, Skovene, Formuerne, alle Ordenerne, som jo ere Udtryk for den høieste Udmærkelse i Samsundet, Magten. Men hvad gjør Regjeringen? Den sætter sig til Modværge imod et Lovforslag som dette. Jeg blues ikke alene paa Forslagsstillernes Begne over, at de have ladet sig nøje med saa Lidt, som her er foreslaaet, men jeg siger, at man maa skamme sig paa Ministeriets Begne over, at det modsætter sig en Lov, som Alle have anset for den simple Retfærdighed. Jeg siger, at det Lovforslag, som foreligger, er ikke Andet end simpel Retfærdighed, og den ærede Ordfører for Forslagsstillerne havde Ret i, at hvad der her forelaa, skulde man synes, var Noget, som var saa almindeligt, og Noget, som alle Mennesker vilde føle sig forpligtede til at gjøre, at det undrede ham, at man skulde være nødt til at gaa hen og give en Lov, for at slike Ting kunde blive udførte. Jeg kan derfor ikke se Andet, end at saaledes, som dette Lovforslag er fremkommet, har det kun bidraget til endnu tydeligere at vise, at denne Regjering, om hvem man har sagt, at man behøvede et Mikroskop for at opdage dens store og gode Handlinger, at denne Regjering, som har alle Betingelserne for i hvert Fald paa dette Omraade at gjøre Noget, Intet vil gjøre, og man skulde dog synes, at det laa saa grumme nær at gjøre Noget paa dette Omraade — men Ingenting! Man har endog saa betegnet dette lille Lovforslag som et virkelig Indgreb i Eiendomsretten! Jeg tror derfor, at vi ikke skulle gjøre os nogenformelt videre Uleilighed med at søge et saadant Lovforslag gennemført under den nuværende Regjering. Om de ærede Forslagsstillere ville lade det gaa i Udvalg og lade det dø der, eller hvorledes de ville bære sig ad dermed, det veed jeg ikke; men i hvert Fald mener jeg ikke, at vi skulle røre en Haand til at faae Sagen gennemført under den nuværende Regjering, men det skulde glæde mig at faae slaet yderligere fast, hvorledes Regjeringen stiller sig ogsaa paa dette Punkt.

L. Tørgensen: Jeg vil blot sige, at det glædede mig at høre, at den høitærede Indenrigsminister ialtsind var enig i den Rante, som laa i dette Lovforslag. Han har altsaa ikke Noget imod, at der bliver gjort, hvad der er

muligt, for at fikke den Klasse, her er Tale om. Jeg vilde ønske, at hans Velvillie overfor Lovforslagets Rante maatte give sig Udslag i bestemte, positive Forslag, saa det var muligt, at der kunde komme Noget ud af det foreliggende Forslag. Det er nemlig vistnok ubestrideligt, at er der nogen Samsundsklasse, der er trykket for Diebliffet, er det Arbejdsstanden. Den har i en Række af Aar, som det er oplyst og omtalt her i Thinget, maattet svare en betydelig Krigsskat paa Livsforbrødenheder, og der er ingen Udsgit til for det Første at faae en Lettelse paa det Punkt. Jeg kan ganske tiltræde, hvad der blev sagt af det ærede Medlem for Præsts Amts 2den Valgtreds (D. Christensen), at der er virkelig saa stor Fattigdom i den Stand, at der er Mangfoldige, som ikke eie en Frakke, de kunne være bekendt at gaa til Kirke med. Jeg skal nævne et Exempel fra min Kreds. Der lever en Mand, som jeg har kjendt i 20 Aar, et Mønster paa Arbejdssomhed, Flid og Sparommelighed. Han har ernæret sin Familie, men han har saa heller ikke høvt Raad til at koste sig en eneste Dragt, det vil sige en Søndagsdragt, siden han havde Dryllup. Saaledes forholder det sig. Naar der endvidere er gjort gjældende, at det ikke kunde gaa an at drage en Parallel mellem Fæsttegaarde og de Huse, her er Tale om, forekommer det mig underligt. Jeg tror nemlig, at da Fæsttehusene kom frem, skete det ved, at en Del af den Jord, som ogsaa var underkastet Fæsttevang, blev tagen fra Bøndergaardene, da Udskiftningen foregik, og henlagt til Husene. Jeg tror ganske vist, det er Tilfældet paa adskillige Steder. Nu skal jeg fremhæve, at nede i min Valgtreds er det saaledes, at tibliger har man fæstet Leiehusene bort for — jeg vil ikke udtale mig derom — en vel sagtens moderat Pris, men det Forhold er ophørt. Det medførte den Fordel, at naar en Husmand var bleven gammel, kunde han faae nogen Afstaaelse, og denne Afstaaelse bestod meget ofte i, at han fik en Slags aarligt Underhold af den Mand, der overtog Huset. Nu leier man Husene ud; dette har til Følge, at hvis Arbejdsmanden bliver aflægs, maa han bort, og han faaer da Intet i Afstaaelse og har ingenformelt Udsgit til at faae Føden, uden at han maa lægge sig ind paa Fattigvæsenet. Det forekommer mig derfor rimeligt, om der blev indført en saadan Bestemmelse, som Lovforslaget tilfigter, at Manden fik nogen Erstatning for den Flid, han har anvendt paa sin Lod. Det vilde styrke ham og give ham den Bevidsthed, om ikke Andet, om, at hans Flid ikke var aldeles spildt. Forholdene hos os ere for Diebliffet fornuftige; naar Husmanden regner Afgiften til Herfabet, til Kommunen og til Plowleie, tror jeg, Ingen vil modsige, at Indtægten af et Hus paa 3 Tor. Land er meget, meget lille. Det skulde derfor glæde mig, om der kunde komme Noget ud af dette Lovforslag til Gavn for denne Samsunds-